

พุทธนวัตกรรมสื่อสารที่ส่งเสริมการวางแผนการเงินส่วนบุคคล*

BUDDHIST COMMUNICATION INNOVATION FOR PROMOTING PERSONAL FINANCIAL PLANING

ขวัญตระกูล บุทธิจักร*, พระศรีธรรมภาณี, บุญเลิศ โอธสุ

Khwantrakun Butthichak*, Phra Sridhammabhani, Boonlert Otsu

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระนครศรีอยุธยา ประเทศไทย

Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phra Nakhon Si Ayutthaya, Thailand

*Corresponding author E-mail: Khwantrakun.But@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการวางแผนการเงินส่วนบุคคล 2) วิเคราะห์การสื่อสารพุทธธรรมที่ส่งเสริมการวางแผนการเงินส่วนบุคคล 3) นำเสนอพุทธนวัตกรรมสื่อสารที่ส่งเสริมการวางแผนการเงินส่วนบุคคล เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา นำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา วิเคราะห์ ผลการวิจัย พบว่า 1) การวางแผนการเงินส่วนบุคคลว่าด้วยความรู้พื้นฐานทางการเงิน 4 ด้าน คือ การหารายได้ การเก็บออม การใช้จ่าย การลงทุน มีขั้นตอนและวิธีการในการวางแผน 5 ขั้นตอน คือ 1.1) ประเมินสถานะทางการเงิน 1.2) กำหนดเป้าหมายทางการเงิน 1.3) กำหนดทางเลือกและประเมินทางเลือก 1.4) สร้างและปฏิบัติตามแผนการเงิน 1.5) ติดตามประเมินปรับปรุงแผนการเงิน มีคุณสมบัติสำคัญ 3 ประการเป็นพื้นฐาน คือ 1.5.1) ความรับผิดชอบทางการเงิน 1.5.2) ความรู้ทางการเงิน 1.5.3) วินัยทางการเงิน 2) การสื่อสารพุทธธรรมที่ส่งเสริมการวางแผนการเงินส่วนบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อสอน เป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลและภายในองค์กร สื่อสารทางเดียวและสองทาง โดยวิธีบรรยายโวหารตามแนวบุคลาธิษฐาน มีพระพุทธรูปเจ้าเป็นผู้ส่งสาร เนื้อหาสารคือพุทธธรรมว่าด้วยการตั้งเป้าหมายทางการเงิน การหารายได้ การจัดสรรทรัพยากรที่หาได้ การใช้จ่าย การลงทุน และการส่งเสริมวินัยทางการเงิน โดยการพูดด้วยสื่อภาษาและสื่อธรรมชาติ ไปยังผู้รับสารหลายกลุ่มมีทั้งพระสงฆ์ พราหมณ์ เศรษฐี เด็กหนุ่ม 3) พุทธนวัตกรรมสื่อสารที่ส่งเสริมการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล คือ SROMC Model ผู้สื่อสารนำพุทธนวัตกรรมการวางแผนการเงินส่วนบุคคลไปสื่อสารให้ผู้รับสารรับรู้ เข้าใจตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ด้วยการสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์สองทางผ่านสื่อดิจิทัลสมัยใหม่ ด้วยจิตที่มุ่งประโยชน์สูงสุดของผู้รับสารเป็นที่ตั้ง

คำสำคัญ: การวางแผนการเงิน, พุทธนวัตกรรมสื่อสาร, การเงินส่วนบุคคล

Abstract

The objectives of this research are to 1) investigate personal financial planning; 2) analyze the Buddhist communication that support personal financial planning; and 3) propose a Buddhist communication innovation for promoting personal financial planning. It is qualitative, emphasizing the documentary research method. The results were analyzed contentually and proposed descriptively. The results of research followed as 1. Personal financial planning concerns the four

basics of financial knowledge: earning, saving, spending, and investing. Including the following five steps of methods for planning: 1.1) assessing financial status; 1.2) setting financial goals; 1.3) determining options and evaluating them; 1.4) creating and following a personal financial plan; 1.5) monitoring, evaluating, and improving the personal financial plan continuously. Further, personal financial planning will be successful because of the three important qualities of a person: 1.5.1) financial responsibility; 1.5.2) financial literacy; and 1.5.3) financial discipline. 2) The Buddhist communication that support personal financial planning aims to give receiver knowledge. It is interpersonal and organizational communication in a combination form of one-way and two-way communication. Moreover, its forms are conveyed by the manner of descriptive and doctrinal phrases through messengers and content, which play a key role in communication. The Buddha appears to be a sender, while his principles become the content that concentrates on financial goal setting, income earning, asset allocation, spending, investment, and financial discipline, by conversing verbally and non-verbally with numerous group receivers, including disciples, brahmins, wealthy people, and youngsters. 3) Buddhist communication innovation that promotes personal financial planning is the "SROMC Model". The communicator delivers Buddhist innovation in personal financial planning that attaches the criteria of the four principles for dividing wealth (Bhoga-Vibhāga) as the core idea. Such knowledge will be communicated to the targeted audience according to the objectives. A two-way interactive communication method through modern digital media. In every step of communication, the communicator must focus on the highest benefit for the receiver.

Keywords: Financial Planning, Buddhist Communication Innovation, Personal Finance

บทนำ

มนุษย์ทุกคนเมื่อเกิดมามีชีวิตแล้วย่อมต้องอาศัยอาหารเพื่อหล่อเลี้ยงร่างกายและจิตวิญญาณ อาหารไม่ว่าจะเพื่อเลี้ยงร่างกายหรือจิตวิญญาณล้วนแล้วแต่ต้องอาศัยสื่อกลางอันถูกสมมตินามเรียกว่า เงิน (SAIFEDEAN AMMOUS (SAIFEDEAN AMMOUS (เซเฟดีน อัมมูส), 2565) แลกเปลี่ยนเพื่อให้ได้มา ดังนั้นทุกชีวิตจึงจำเป็นต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเรื่องเงินอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ มีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นทุกวันตั้งแต่ตื่นนอนจนกระทั่งเข้านอน หรือตั้งแต่เกิดจนวาระสุดท้ายของชีวิต ดังนั้นความรู้ทางการเงินจึงเป็นทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับมนุษย์ทุกคน และจะจำเป็นมากยิ่งขึ้นในอนาคตเพราะชีวิตเต็มไปด้วยความไม่แน่นอน ความไม่แน่นอนในอนาคตเป็นปัจจัยให้คนต้องวางแผนทางการเงิน ภาวะทางเศรษฐกิจมีความผันผวนอย่างรุนแรง ราคาน้ำมันที่มีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ราคาเครื่องอุปโภคบริโภคข้าวของเครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพมีราคาสูงขึ้นตามไปด้วย อัตราเงินเพื่อเพิ่มสูงขึ้น ตรงข้ามอัตราดอกเบี้ยเงินฝากกลับต่ำลง รวมถึงความไม่แน่นอนของชีวิตในทางสังคมที่คนมีระดับการศึกษาสูงขึ้นใช้เวลาในการเรียนนานขึ้น ส่งผลให้ระยะเวลาทำงานเก็บเงินลดน้อยลง ในขณะที่ทางการแพทย์มีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น ส่งผลให้คนอายุยืนมากขึ้น (สิทธิชัย สิริวัฒนวงศ์ และคณะ, 2565) ทำให้มีเวลาใช้จ่ายเงินนานขึ้น ด้วยเหตุดังกล่าวนี้เพื่อชีวิตที่ดีขึ้นทุกคนควรให้ความสำคัญและเรียนรู้เกี่ยวกับการวางแผนการเงินส่วนบุคคล

การวางแผนการเงินส่วนบุคคลเป็นเครื่องมือช่วยให้ทุกคนรู้จักตัวเอง รู้จักกำหนดเป้าหมายชีวิตของตนเอง และเป้าหมายชีวิตที่ต้องการนั้นจำเป็นต้องใช้เงินหรือไม่ มีเงินเป็นองค์ประกอบของความสำเร็จหรือไม่ ด้วยปริมาณหรือจำนวนมากน้อยเพียงใด การวางแผนการเงินส่วนบุคคลเป็นเรื่องของการใช้ชีวิตอย่างมีสติ อย่างไม่

ประมาณตามหลักพุทธธรรม ความไม่ประมาณเป็นทางรอด พระพุทธเจ้าตรัสสอนให้ใช้ชีวิตอย่างไม่ประมาณ (ที.ม. (ไทย) 10/218/166.) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เมื่อเข้าใจชีวิตของตนเอง มีเป้าหมาย มีสติ มีวินัย สิ่งที่จะตามมาคือความไม่โลภ ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เมื่อเป็นเช่นนั้น ความพอดีภูมิคุ้มกันที่ดีทางการเงิน สุขภาพที่ดีทางการเงินก็จะตามมา อย่างพระพุทธเจ้าเองก็ทรงวางแผนในการดำเนินชีวิตเมื่อแรกตรัสรู้ทรงใช้เวลา 7 สัปดาห์ในการสำรวจทบทวนปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งตัวเนื้อหาหลักธรรมหรือพุทธวัตรกรรมที่ทรงค้นพบและธรรมชาติของมนุษย์หรือความแตกต่างของมนุษย์ตามระดับสติปัญญาในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารรวมไปถึงสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติอื่น ๆ จนได้ข้อสรุปเชิงกลยุทธ์แล้วกำหนดเป้าหมายเป็นเข็มทิศในการดำเนินชีวิตในฐานะพระพุทธเจ้าเอาไว้อย่างชัดเจน วัตถุประสงค์ได้แล้วทรงดำเนินไปเพื่อบรรลุเป้าหมายนั้นอย่างมีวินัยตลอดพระชนม์ชีพ 45 พรรษา (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ด้วยความพากเพียรพยายามอย่างไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย ส่งต่อพุทธวัตรกรรมทั้งในแง่ของเนื้อหาและกระบวนการสื่อสารเนื้อหาไว้เป็นมรดกธรรมให้พุทธบริษัทรุ่นต่อ ๆ ไป ได้ศึกษาปฏิบัติปกป้องคุ้มครองให้ดำรงอยู่ได้ตราบนานับพันปี

การสื่อสารพุทธธรรมของพระพุทธเจ้านั้น ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นนวัตกรรมทั้งในแง่ของเนื้อหา (Product) และกระบวนการสื่อสารเนื้อหา (Process) เนื้อหาหรือหลักธรรมเป็นทั้งหลักความจริงที่ควรรู้ และหลักความดีที่ควรประพฤติปฏิบัติ (พระศรีคัมภีร์ญาณ (สมจินต์ วันจันทร์), 2556) เป็นความรู้ประเภทโพธิญาณอันเกิดจากการตรัสรู้ ไม่ใช่เกิดจากการครุ่นคิดแบบปรัชญา เกิดจากความรู้แจ้งในธรรมไม่ขัดแย้งกัน (พระพรหมวชิรญาณ (ปสฤทธิ เขมังกโร สุทธิพันธุ์), 2561) เป็นคำสอนที่แสดงสัจธรรมชี้ทางดำเนินชีวิตที่ปราศจากโทษ ช่วยให้เกิดความเจริญร่มเย็นได้อย่างแท้จริง เพราะมีคำสั่งสอนที่มีลักษณะพิเศษประเสริฐในการที่อาศัยเหตุผลอันถูกต้องเที่ยงตรงตามความเป็นจริงเป็นพื้นฐานเป็นประโยชน์แท้จริงแก่ทุกคน (วคิน อินทสระ, 2560) มุ่งองค์ความรู้มากมายหลากหลาย มีคำสอนหลายชั้น หลายระดับ หลายแนว หลายลักษณะสามารถสนองความใฝ่รู้ของทุกคน (สมิทธิพล เนตรนิมิต, 2558) ทั้งสำหรับผู้ครองเรือน ผู้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคม และผู้สละเรือนแล้ว ทั้งคำสอนเพื่อประโยชน์ทางวัตถุ และเพื่อประโยชน์ลึกซึ้งทางจิตใจ เพื่อให้ทุกคนได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึง (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2561) แม้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการเงินหรือการบริหารทรัพยากรก็มีอยู่มากอย่างเช่น หลักการตั้งเป้าหมายทางการเงิน (กามโมคีสสุ 4 ประการ) หลักการหารายได้ (ทิฏฐธัมมิกัตถสังวัตตนิกธรรม 4) หลักการจัดสรรรายได้ (โกควิภาค 4) หลักการใช้จ่าย (โกคาคติยธรรม 5) เป็นต้น (อง.ปญจก. (ไทย) 22/41/48) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

วิธีการสื่อสารพุทธธรรมเพื่อช่วยให้คนรับรู้ถึงความสำคัญของการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีสติ ไม่ประมาณ โดยเฉพาะในเรื่องเงินเรื่องทอง มีเงินไว้ใช้จ่ายใช้สอยไปตลอดจนวาระสุดท้ายของชีวิตจึงเป็นประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาเพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ในพระพุทธศาสนานำเสนอเป็นพุทธนวัตกรรมการสื่อสารที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้คนรับรู้ตระหนักเห็นคุณค่าและความสำคัญความจำเป็นของการวางแผนการเงินส่วนบุคคล เข้าใจในขั้นตอนและกระบวนการการวางแผนการเงินส่วนบุคคลจนสามารถวางแผนการเงินส่วนบุคคลของตนเองได้อย่างถูกต้องอาจสามารถสื่อสารขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการเงินส่วนบุคคลไปสู่บุคคลอื่นรอบตัวได้อย่างถูกต้อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการวางแผนการเงินส่วนบุคคล
2. เพื่อวิเคราะห์การสื่อสารพุทธธรรมที่ส่งเสริมการวางแผนการเงินส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอพุทธนวัตกรรมการสื่อสารที่ส่งเสริมการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เน้นการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาว่าด้วยการวางแผนการเงินส่วนบุคคลบูรณาการเชื่อมโยงกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องและศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาว่าด้วยหลักการ แนวคิด ทฤษฎีการสื่อสารทางตะวันตก ควบคู่กับหลักการ แนวคิดการสื่อสารทางพระพุทธศาสนา เพื่อสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้เป็นพุทธนวัตกรรมการสื่อสารที่เสริมสร้างการตระหนักรู้ เห็นคุณค่าและความจำเป็นของการวางแผนการเงินส่วนบุคคล โดยเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากคัมภีร์พระไตรปิฎกทั้งภาคภาษาบาลี และภาษาไทย และข้อมูลทุติยภูมิจากหนังสือสำคัญอื่น ๆ ทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนเอกสารด้านการสื่อสารและการวางแผนการเงินส่วนบุคคล

จากนั้นวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) และการจำแนกชนิดของข้อมูล (Typological Analysis) เพื่อตอบปัญหาที่ต้องการทราบวัตถุประสงค์ของการวิจัยในสาระสำคัญเกี่ยวกับการวางแผนการเงินส่วนบุคคล ภายใต้แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการเงินส่วนบุคคลและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ส่งเสริมการวางแผนการเงินส่วนบุคคล และวิเคราะห์การสื่อสารพุทธธรรมที่ส่งเสริมการวางแผนการเงินส่วนบุคคล โดยวิธีแบบอุปนัยภายใต้แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารตะวันตกและทางพระพุทธศาสนา สังเคราะห์เป็นพุทธนวัตกรรมการสื่อสารที่ส่งเสริมการวางแผนการเงินส่วนบุคคล โดยนำเสนอข้อมูลในเชิงข้อความพรรณนา ข้อความบรรยายหรืออธิบายเกี่ยวกับเนื้อหาที่ค้นพบจากการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ จัดลำดับตามความสำคัญของแต่ละหัวข้อ หมวดหมู่ ประเภท เรียงลำดับตามวัตถุประสงค์

ผลการวิจัย

1. การวางแผนการเงินส่วนบุคคล มีเนื้อหาครอบคลุมประเด็นสำคัญ 4 เรื่อง คือ 1) การหารายได้ รู้วิธีใช้ความสามารถของตนเพื่อสร้างรายได้ 2) การเก็บออม แบ่งรายได้มาเพื่อออมทันทีเป็นการสร้างวินัยทางการเงินเพื่อให้ฐานของเงินออมขยายตัวเพิ่ม รองรับการสร้างความมั่งคั่งในอนาคต และเงินออมควรแบ่งออกเป็น ส่วน ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการออม ซึ่งมีทั้งระยะสั้นและระยะยาว 3) การใช้จ่าย ใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เพื่อให้รายได้ที่คงเหลือเป็นเงินออมมีเพียงพอที่จะใช้ขยายฐาน สร้างความมั่งคั่งในวันข้างหน้า 4) การต่อยอดลงทุน การออมเพียงอย่างเดียวตามข้อที่สาม ยังไม่พอที่จะสร้างความมั่งคั่งได้ จะต้องรู้จักวิธีการลงทุนที่สามารถสร้างผลตอบแทนที่สูงตามระดับความรู้และในระดับความเสี่ยงที่แต่ละบุคคลยอมรับได้ ขั้นตอนและวิธีการในการวางแผนการเงินส่วนบุคคลนั้น มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ประเมินสถานะทางการเงิน โดยการจัดทำงบการเงินส่วนบุคคล 2 งบ คือ งบดุลส่วนบุคคล และ งบรายรับ-รายจ่าย เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการวิเคราะห์สุขภาพทางการเงินตามเกณฑ์ตัวชี้วัดที่สำคัญ 4 ตัว คือ อัตราการออม อัตราชำระหนี้ต่อเดือน อัตราเงินสำรองฉุกเฉิน และความมั่งคั่งสุทธิ

1.2 กำหนดเป้าหมายทางการเงิน ใช้ข้อมูลจากการประเมินสถานะทางการเงินในขั้นที่ 1 ประกอบกับสถานะความจำเป็นพื้นฐานในชีวิต และ เป้าหมายชีวิตที่ต้องการ โดยกำหนดเป้าหมายทางการเงินนั้น ให้ยึดหลักการ SMART คือ เป็นเป้าหมายที่มีความเฉพาะเจาะจงชัดเจน วัดผลความสำเร็จได้ ไปถึงได้ เป็นจริงไม่เพ้อฝัน และมีกรอบระยะเวลากำหนดที่แน่นอน

1.3 กำหนดทางเลือกและประเมินทางเลือก เป็นการกำหนดทางเลือกที่เป็นไปได้ที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินที่กำหนดไว้ในขั้นที่ 2 และพิจารณาเลือกทางเลือกที่เหมาะสมมากที่สุด โดยพิจารณาจากปัจจัยส่วนบุคคลที่สะท้อนได้จากสถานะทางการเงินของบุคคลที่ได้ประเมินไว้ในขั้นที่ 1 ประกอบกับภาวะทางเศรษฐกิจ รวมทั้งพิจารณาความเสี่ยงของแต่ละทางเลือกด้วย

1.4 สร้างและปฏิบัติตามแผนการวางแผนการเงินส่วนบุคคล แผนการเงินส่วนบุคคลนั้น โดยปกติทั่วไปครอบคลุมถึงแผนต่าง ๆ เหล่านี้ ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการสภาพคล่อง 2) แผนการจัดการสินเชื่อ 3) แผนการจัดการความเสี่ยง 4) แผนการลดหย่อนภาษี 5) แผนการเงินเพื่อเป้าหมายระยะสั้น เน้นไปที่เป้าหมายเฉพาะกิจที่ต้องการในแต่ละช่วงวัย 6) แผนการลงทุน ประกอบด้วย แผนย่อยที่ 1 การลงทุนเพื่อสำรองเผื่อฉุกเฉิน แผนย่อยที่ 2 การลงทุนเพื่อเกษียณมั่งคั่ง (เกษียณสบาย) และแผนย่อยที่ 3 การลงทุนเพื่อเกษียณเร็ว (รวย มีอิสรภาพทางการเงิน) โดยที่แต่ละแผนนั้นมีรายละเอียดแตกต่างกันไปตามเหตุปัจจัยของแต่ละบุคคลที่จะได้จากขั้นที่ 1 - 3 และแผนทางการเงินส่วนบุคคลที่ดีนั้น ควรจะต้องเป็นแผนที่อ่านแล้วรู้ได้ว่าเป้าหมายคืออะไร ต้องการอะไร และการจัดทำแผนทางการเงินนั้นจะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้หรือความสมเหตุสมผลของสิ่งที่ป็นอยู่และแผนการในอนาคตจะต้องมีการกำหนดระยะเวลาของการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการไว้ให้ชัดเจน เพื่อจะได้รู้ว่าตอนนี้หรือขณะนี้ใกล้จะถึงเป้าหมายแล้วหรือยัง

1.5 ติดตาม ประเมินและปรับปรุงแผนการวางแผนการเงินส่วนบุคคล อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพราะการวางแผนการเงินส่วนบุคคลนั้นเป็นขั้นตอนที่ไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อบุคคลได้ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้แล้ว ขั้นตอนต่อมาคือการติดตามผล ว่าแผนการเงินนั้นเหมาะสมหรือไม่ สามารถปฏิบัติได้จริงหรือไม่ หากไม่สามารถปฏิบัติตามแผนได้บุคคลจะต้องทำการปรับแผนการเงินใหม่ นอกจากนั้นภาวะเศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งสถานะทางการเงินของบุคคลจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตามเงื่อนไขของเวลา

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่เป็นคุณสมบัติที่สำคัญอีก 3 ประการที่จะเป็นเหตุแห่งความสำเร็จ ในทางการเงิน คือ 1) ความรับผิดชอบทางการเงิน เข้าใจตนเอง รู้เป้าหมายชีวิตของตนเอง 2) ความรู้ทางการเงิน รู้เข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับการบริหารจัดการเงินอย่างเป็นระบบครอบคลุม 4 ด้านนั้น และ 3) วินัยทางการเงิน คือ การนำความรู้ทางการเงินมากำหนดเป็นเป้าหมายและวางแผนการเงินของตนเอง และทำตามอย่างต่อเนื่อง

2. การสื่อสารพุทธธรรมที่ส่งเสริมการวางแผนการเงินส่วนบุคคล

2.1 พุทธธรรมที่ส่งเสริมการวางแผนการเงินส่วนบุคคล ในพระพุทธศาสนาพบว่า มีหลักธรรมคำสอนอยู่หลายหมวด หลายข้อที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการวางแผนการเงินส่วนบุคคลอย่างครบถ้วนทุกกระบวนการดังนี้

2.1.1 การตั้งเป้าหมายทางการเงิน มีความสัมพันธ์กับหลักกามโมक्षิสุข 4 ประการ คือ สุขจากการมีทรัพย์ สุขจากการใช้จ่ายทรัพย์ สุขจากการไม่เป็นหนี้ สุขจากการทำงานที่ไม่มีโทษ

2.1.2 การหารายได้ มีความสัมพันธ์กับหลักการงดเว้นอบายมุข 6 อย่าง คือ 1) การหมกมุ่นในการเสพของมีนเมา คือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท 2) การหมกมุ่นในการเที่ยวไปตามตรอกซอกซอย ในเวลากลางคืน 3) การเที่ยวดูมหรสพ 4) การหมกมุ่นในการเล่นการพนันอันเป็นเหตุแห่งความประมาท 5) การหมกมุ่นในการคบคนชั่วเป็นมิตร 6) การหมกมุ่นในความเกียจคร้าน และหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตติกรรม 4 ประการ คือ 1) อุฏฐานสัมปทา ขยันหา 2) อารักขสัมปทา รู้จักรักษา 3) กัลยาณมิตตตา คบเพื่อนดี 4) สมชีวิตา ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง

2.1.3 การจัดสรรรายได้ มีความสัมพันธ์กับหลักโภควิภาค 4 คือ ส่วนที่ 1 ให้แบ่งไว้เพื่อใช้เลี้ยงตัวเอง ครอบครัว และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ส่วนที่ 2 และ ส่วนที่ 3 ให้แบ่งไว้เก็บออม ประกอบอาชีพ และต่อยอดลงทุน และส่วนที่ 4 ให้แบ่งเก็บไว้สำรองเผื่อฉุกเฉินใช้จ่ายในยามจำเป็น

2.1.4 การใช้จ่าย มีความสัมพันธ์กับหลักโภคาติยธรรม 5 ประการ คือ 1) ใช้จ่ายเพื่อเลี้ยงตัวเอง เลี้ยงดูบำรุงมารดาบิดา บุตรภรรยา และคนในปกครอง 2) ใช้จ่ายเพื่อบำรุงมิตรสหายและผู้ร่วมกิจการงานให้เป็นสุข 3) ใช้จ่ายเพื่อป้องกันหรือบำบัดอันตรายที่เกิดแต่เหตุต่าง ๆ 4) ใช้จ่ายเพื่อทำพิธี 5 ประการ คือ 4.1) ญาติพิธี สงเคราะห์ญาติพี่น้องให้อยู่ดีมีสุข 4.2) อติถิพิธี ต้อนรับแขกผู้มาเยือนให้อิ่มหนำสำราญ 4.3) ปุพพ

เปตพลี ทำบุญอุทิศผู้ตายหรือบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้ว 4.4) ราชพลี บำรุงราชการด้วยการเสียภาษี 4.5) เทวตาพลี ทำสักการะเทวดาหรือการทำบุญอุทิศเทวดาทั้งหลาย 5) ใช้จ่ายเพื่ออุปถัมภ์ บำรุงสมณพราหมณ์ผู้ประพฤติวัตรปฏิบัติธรรม ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ

2.1.5 การลงทุน มีความสัมพันธ์กับหลักปาปนิกรรม 3 ประการ คือ 1) จักขุมา มีตาดี มีวิสัยทัศน์ หูตาไว มองการณ์ไกล ทนข้อมูลข่าวสาร 2) วิรุโระ มีความเชี่ยวชาญในสิ่งที่ทำเป็นนักบริหารจัดการที่ดี 3) นิสสยสัมปันโน เป็นผู้มีความดี มีผู้เกื้อหนุน อุปถัมภ์ ให้การสนับสนุนเรื่องเงินทุน หรือเป็นที่ปรึกษาทางการเงิน ตลาด

2.1.6 การรักษาวินัยทางการเงิน มีความสัมพันธ์กับหลักการเจริญสติ พัฒนาปัญญา และการพิจารณาเนื่อง ๆ ตามหลักอภินิหารปัจเจก

2.2 การสื่อสารพุทธธรรมที่ส่งเสริมการวางแผนการเงินส่วนบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อสอนให้การศึกษา ในลักษณะการสื่อสารระหว่างบุคคลและการสื่อสารภายในองค์กร ในรูปแบบผสมผสานระหว่างการสื่อสารทางเดียวและการสื่อสารสองทาง โดยวิธีการบรรยายโวหารเทศนา มีองค์ประกอบของการสื่อสารประกอบด้วย พระพุทธเจ้าเป็นผู้ส่งสาร เนื้อหาสารคือพุทธธรรมว่าด้วยการตั้งเป้าหมายทางการเงิน การหารายได้ การจัดสรรทรัพยากรที่หามาได้ การใช้จ่าย การลงทุน และการส่งเสริมวินัยทางการเงิน ด้วยสื่อภาษาโดยการพูดไปยังผู้รับสารหลาย ๆ กลุ่มมีทั้งพระภิกษุสงฆ์ พราหมณ์ เศรษฐี และเด็กหนุ่ม โดยอาจสรุปองค์ประกอบของกระบวนการสื่อสารตามทฤษฎี Berlo's SMCR Model ตามตารางนี้

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของการสื่อสารพุทธธรรมที่ส่งเสริมการวางแผนการเงินส่วนบุคคล

S ผู้ส่งสาร	M เนื้อหา	C สื่อ-ช่องทาง	R ผู้รับสาร
พระพุทธเจ้า	กามโกคีสุข 4 : การตั้งเป้าหมายทางการเงิน	สื่อภาษา ด้วยการพูด สื่อธรรมชาติ	อนาถบิณฑิกคหบดี
	อุฏฐานสัมปทา อารักขสัมปทา กัลยาณมิตตา สมชีวิตา		ทิมชาณพราหมณ์ อุชชยพราหมณ์
	อบายมุข 4 สัทธาสัมปทา สีสสัมปทา จาคสัมปทา ปัญญาสัมปทา		สิ่งคาลกมาณพ
	กรรมกิลเลส 4 อคติ 4 อบายมุข 6 การเลือกคบมิตร (มิตรแท้ มิตรเทียม)		อนาถบิณฑิกเศรษฐี
	โศกวิภาค 4 ทิศ 6 สังคหวัตถุ 4		พระภิกษุสงฆ์
	โศกาทิยธรรม 5 : รายการการใช้จ่าย 5 ประเภท		
	การตั้งใจทำสมาธิ ปาปนิกรรม 3		

3. พุทธนวัตกรรมการสื่อสารที่ส่งเสริมการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล

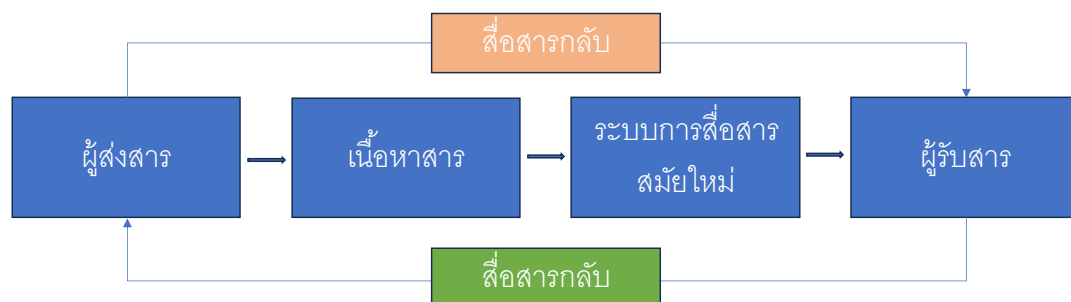
พุทธนวัตกรรมการสื่อสารที่ส่งเสริมการวางแผนการเงินส่วนบุคคล เป็นพุทธนวัตกรรมเชิงกระบวนการ (Buddhist Process Innovation) เป็นผลิตผลที่สังเคราะห์ขึ้นจากการวิเคราะห์เนื้อหาว่าด้วยหลักการ แนวคิด ทฤษฎีการสื่อสารทางตะวันตกและทางพระพุทธศาสนากับพุทธนวัตกรรมการวางแผนการเงินส่วนบุคคล โดยหมายถึง การนำเอาพุทธนวัตกรรมการวางแผนการเงินส่วนบุคคล ไปสื่อสารผ่านสื่อช่องทางการสื่อสารสมัยใหม่ไปยังผู้รับสาร จำแนกเป็นการสื่อสารภายในตนเอง และการสื่อสารกับผู้อื่น

3.1 รูปแบบและกระบวนการการสื่อสารภายในตนเอง เป็นระบบการพึ่งพาอาศัยตนเอง การมีตนเองเป็นที่พึ่ง เพื่อให้การวางแผนการเงินของตนเองประสบความสำเร็จ จำเป็นที่บุคคลต้องมีการสื่อสารกับ

ตนเองอยู่เนื่อง ๆ เพราะเรื่องเงินเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของเวลา แนวทางปฏิบัติในการสื่อสารกับตนเองในการวางแผนการเงินส่วนบุคคล คือการหมั่นพิจารณาตรวจสอบตนเองอยู่เนื่อง ๆ ด้วยแนวคิดอภินิหารปัจเจกชน เพื่อป้องกันการประมาท การจะตัดสินใจเรื่องเงินต้องมีการสื่อสารกับตนเองอย่างถี่ถ้วน มีการพิจารณา ตรวจสอบ ทบทวนตนเองอยู่ตลอดเวลาเพื่อมีข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง ณ เวลานั้น ๆ เพราะข้อมูลทางการเงินมีความผันผวนเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาอยู่ตลอด ใช้สติเป็นเครื่องป้องกันไม่ให้เกิดความประมาท ทั้งในเวลาที่ถูกอารมณ์บางอย่างเข้ามากะทบอาจทำให้หลงเกิดความโลภ หรือบางอารมณ์เข้ามากะทบแล้วอาจทำให้เกิดความหวาดกลัววิตกกังวล ใช้ปัญญาเป็นเครื่องพิจารณาทางเลือกที่เหมาะสมกับสถานะปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นสถานะทางการเงินของตนเอง สถานะทางสภาพเศรษฐกิจ หรือบางทีสำหรับบางคนอาจใช้ปัญญาพิจารณาไปถึงทิศทางแนวโน้มที่อาจเกิดขึ้นเป็นไปในอนาคตแล้วกลับมาเตรียมตัว ทำปัจจุบันให้เป็นเหตุให้เกิดผลในอนาคตที่คาดหวังได้อย่างแม่นยำก็เป็นได้ ดังนั้นการสื่อสารกับตนเองนี้ในการวางแผนการเงินส่วนบุคคล เป็นสิ่งที่มีความสำคัญเพราะบุคคลจะต้องทำการสื่อสารกับตนเองทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการวางแผนการเงิน

3.2 รูปแบบและกระบวนการการสื่อสารกับผู้อื่น การทำหน้าที่เป็นกัลยาณมิตร สื่อสารความรู้ทางการเงินที่ถูกต้องให้กับคู่สื่อสาร คล้ายกับผู้ที่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาทางการเงินส่วนบุคคลที่นักวางแผนการเงินทำกันอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้น ผู้สื่อสารจะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติเฉพาะทั้งในด้านองค์ความรู้และความเมตตา กรุณาต่อผู้รับสาร นอกจากนี้ยังต้องเป็นผู้ที่มีความประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้รับสารเอาเป็นต้นแบบไปด้วย โดยการเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการวางแผนการเงินของตนเองมาแล้ว โดยที่การสื่อสารกับผู้อื่นนี้จำแนกออกไปอีกได้ ตามจำนวนของผู้รับสาร 2 ประเภท คือ การสื่อสารระหว่างบุคคล กับ การสื่อสารสาธารณะ ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารประเภทใด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารให้คู่สื่อสารเข้าใจกันและกัน ผู้สื่อสารสามารถสื่อสารที่ตรงกับความต้องการของผู้รับสาร และผู้รับสารสามารถเข้าใจความหมายของเนื้อหาสาระได้ง่าย ควรเป็นการสื่อสารแบบสองทาง Two Way Communication โดยมีองค์ประกอบและกระบวนการดังแผนภาพนี้

ภาพที่ 1 แบบจำลองพุทธนวัตกรรมการสื่อสารที่ส่งเสริมการวางแผนการเงินส่วนบุคคล

จากแผนภาพอธิบายได้ว่า ผู้ส่งสารได้ทำการกำหนดผู้รับสาร วิเคราะห์ผู้รับสารเป็นอย่างดีแล้วกำหนดเป้าหมายของการสื่อสาร เพื่อนำมาจัดรูปแบบเนื้อหาสาระและเลือกช่องทาง วิธีการสื่อสารที่จะเหมาะสม เอื้อให้เป้าหมายของการสื่อสารประสบความสำเร็จแล้วทำการสื่อสารเนื้อหาสาระที่จัดรูปแบบดีแล้ว ผ่านระบบการสื่อสารสมัยใหม่ตามที่คุณผู้ส่งสารและผู้รับสารเลือกร่วมกันไปยังผู้รับสาร จากนั้นผู้รับสารเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ส่งสาร ส่งสารไปยังผู้รับสาร (คือ ผู้ส่งสารเดิม) วนไปมาเช่นนี้จนกว่าจะจบการสื่อสารหรือจนกว่าจะบรรลุเป้าหมายการสื่อสาร

อภิปรายผล

การวางแผนการเงินส่วนบุคคล ว่าด้วยความรู้พื้นฐานทางการเงิน 4 ด้าน มีขั้นตอนและวิธีการในการวางแผน 5 ขั้นตอน และจะสำเร็จได้ต้องอาศัยคุณสมบัติสำคัญที่อยู่ในตัวบุคคล 3 ประการ สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญญารัตน์ สร้อยสน และธนิศา จิตรน้อมรัตน์ ที่ค้นพบว่าการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของทุกคน และมีความสำคัญต่อบุคคลทุกช่วงอายุ การรู้จักหาเงิน การรู้จักออมเงิน การรู้จักใช้เงิน และการรู้จักทำให้เงินงอกเงย การวางแผนการเงินส่วนบุคคลอย่างเหมาะสม จะช่วยให้ทุกคนสามารถจัดการกับเรื่องเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ (บุญญารัตน์ สร้อยสน และธนิศา จิตรน้อมรัตน์, 2564) และการที่บุคคลคนหนึ่งจะลุกขึ้นมาจัดการการเงินของตนเองให้ดีขึ้น ประการสำคัญบุคคลนั้นต้องมีความรับผิดชอบทางการเงินระลึกอยู่เสมอว่าเงินของเราไม่ว่าจะดีหรือร้าย ตัวเราเองต้องเป็นคนจัดการ และความรับผิดชอบอันนี้จะนำไปสู่การแสวงหาความรู้ทางการเงินที่ถูกต้อง มีเป้าหมายทางการเงินที่มีเป้าหมายชีวิตเป็นฐาน มุ่งมั่นบริหารจัดการการเงินของตนเองด้วยความมีวินัยจนประสบความสำเร็จ ความสอดคล้องกับงานวิจัยของกิจติพร สิทธิพันธุ์ ซึ่งพบว่าการวางแผนทางการเงินถือว่าเป็นแบบอย่างของการใช้ชีวิตของคนที่มีสติและปัญญา มีเหตุผล รู้ว่ากำลังทำอะไรอยู่ และพร้อมจะรับมือกับปัญหาความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้น นั่นจะทำให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีเป้าหมายและเดินตามเป้าหมายได้อย่างถูกต้อง ซึ่งคนที่มีการวางแผนทางการเงินที่ดีก็ย่อมทำให้มีโอกาสประสบความสำเร็จในชีวิตได้ (กิจติพร สิทธิพันธุ์, 2552)

หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาคือหลักการดำเนินชีวิตของมนุษย์ซึ่งทางดำเนินชีวิตที่ปราศจากโทษช่วยให้เกิดความเจริญร่มเย็นทั้งสำหรับผู้ครองเรือนและผู้สละเรือน มีองค์ความรู้มากมายหลากหลายชั้นหลายระดับ หลายลักษณะทั้งคำสอนเพื่อประโยชน์ทางวัตถุและจิตใจ จึงมีหลักธรรมอยู่หลายหมวดหลายข้อสำหรับผู้ครองเรือนที่ต้องเกี่ยวข้องกับการทำงานหารรายได้เลี้ยงชีพจะพึงยึดถือปฏิบัติตามได้ตามสมควรแก่อัตภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ามานำเสนอตามข้อค้นพบน้นโดยมีหลักการวางแผนการเงินส่วนบุคคลเป็นฐานแล้วสืบค้นข้อมูลจากพระไตรปิฎกมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างกัน ข้อค้นพบน้นสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสิริปริยัติอรรัง (พิสิฐ ชุตินธโร) ซึ่งพบว่าหลักโกคิภาค 4 เป็นหลักที่พระพุทธเจ้าตรัสสอนการปฏิบัติให้ถูกต้องเกี่ยวกับทรัพย์ โดยมีหลักการคือแบ่งทรัพย์เป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1 ส่วนสำหรับใช้สอย 2 ส่วนสำหรับใช้ประกอบกิจการงาน และอีก 1 ส่วนเก็บไว้สำหรับใช้ในยามมีอันตราย สำหรับวิธีการของโกคิภาค มีส่วนสัมพันธ์กับหลักธรรมอื่น ๆ ได้แก่ ภิภุทธมิกัตถะ 4 อิทธิบาท 4 จักร 4 กามโกคิ 10 โภคอาทิยะ 5 กุลจิรัฏฐิติธรรม 4 ตังขณิกปัจจเวกณ์ 4 ปาปณิกกรรม 3 วณิขชา 5 และอบายมุข 6 และเป้าหมายของหลักโกคิภาคมี 2 ระดับ คือ 1) ระดับปัจเจกบุคคล คือ การดำรงชีวิตที่มั่นคงและเป็นอยู่อย่างอิสระหลุดพ้น 2) ระดับสังคม คือ เพื่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (พระครูสิริปริยัติอรรัง (พิสิฐ ชุตินธโร), 2554)

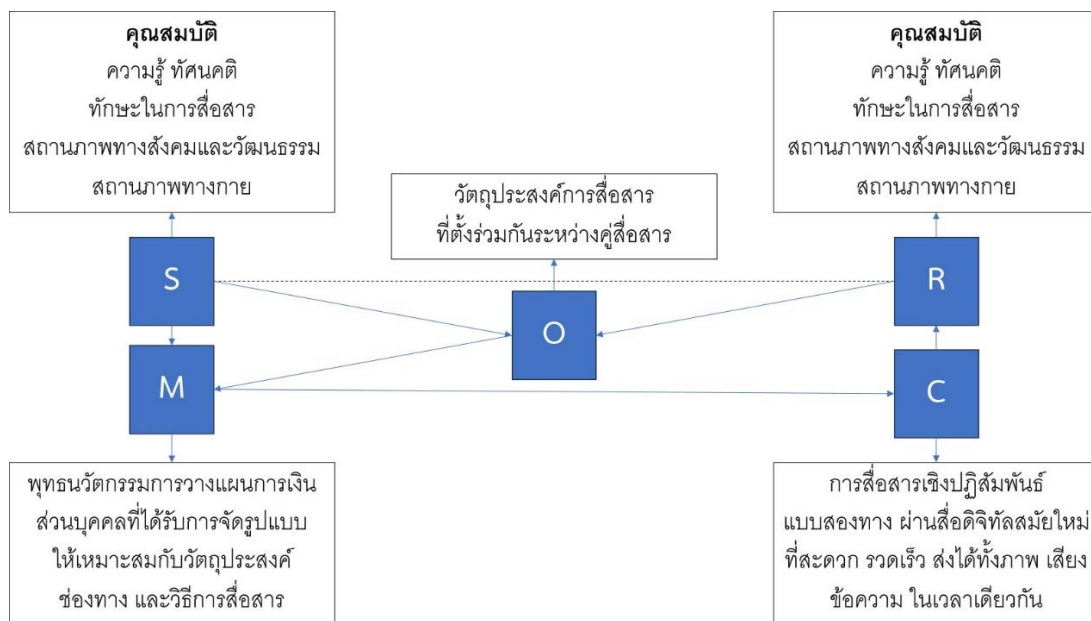
ส่วนการสื่อสารพุทธธรรมที่ส่งเสริมการวางแผนการเงินส่วนบุคคลนั้น ผู้วิจัยวิเคราะห์องค์ประกอบของการสื่อสารโดยใช้มีทฤษฎีการสื่อสาร SMCR ของ Berlo มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์องค์ประกอบของการสื่อสารพุทธธรรมตามที่ปรากฏในพระสูตรต่าง ๆ และจำแนกประเภทการสื่อสารด้วยหลักการแนวคิดการสื่อสารทางตะวันตกและทางพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับงานวิจัยของจันทร์ทิพย์ ชูศักดิ์พาณิชย์ ซึ่งพบว่าการสื่อสารมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการใหญ่ ๆ คือ ผู้ส่งสาร (Sender/Source) สาร (Message) ช่องสาร (Channel) และ ผู้รับสาร (Receiver) ซึ่งองค์ประกอบแต่ละตัวในกระบวนการสื่อสารจะต้องมีคุณลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อความสำเร็จในการสื่อสาร และถ้าพิจารณาถึงการไหลของข่าวสาร (Flow of Information) จะพบว่ามีลักษณะการไหลของข่าวสารใน 2 ลักษณะ คือ การไหลของข่าวสารแบบทางเดียว (One-Way Communication) และการไหลของข่าวสารแบบสองทาง (Two-way Communication) การไหลของข่าวสารแบบสองทางนี้ถือได้ว่าเป็นลักษณะที่จะทำให้การสื่อสารประสบผลสำเร็จ เนื่องจากผู้รับสารสามารถส่งปฏิกิริยาตอบกลับ (Feedback) ที่ทำ

ให้ผู้ส่งสารสามารถทราบได้ว่าการสื่อสารที่ส่งไปนั้นประสบผลสำเร็จหรือไม่ และควรปรับปรุงการสื่อสารในครั้งต่อไปอย่างไร (จันทร์ทิพย์ ชูศักดิ์พาณิชย์, 2560)

องค์ความรู้ใหม่

จากคำอธิบายแผนภาพที่ 1 แบบจำลองพุทธรวัตกรรมการสื่อสารที่ส่งเสริมการวางแผนการเงินส่วนบุคคล นำสู่การสร้างเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย คือ “SROMC Model เพื่อการสื่อสารส่งเสริมการวางแผนการเงินส่วนบุคคล” โดยมีรูปแบบดังนี้

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย SROMC Model

จากโมเดลนี้หมายความว่า ผู้สื่อสารหรือผู้ส่งสารเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องพุทธรวัตกรรมการวางแผนการเงินส่วนบุคคลที่มีพุทธรธรรมเป็นฐาน มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ต่อเนื้อหาสาระและต่อผู้รับสาร มีทักษะในการสื่อสาร เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ตรงเคยวางแผนการเงินของตนเองมาแล้ว มีสถานภาพทางสังคมและวัฒนธรรมตรงกับผู้รับสาร (S: Sender's Qualification) วิเคราะห์ผู้รับสารในประเด็นพื้นฐานความรู้ทางการเงิน ทัศนคติทางการเงิน สถานภาพทางสังคมและวัฒนธรรม (R: Receiver's Characteristic) แล้วนำมาวิเคราะห์กำหนดวัตถุประสงค์การสื่อสาร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้รับสาร (O: Objective of Communication) จากนั้นผู้สื่อสารจัดรูปแบบเนื้อหาสาระที่จะสื่อให้เหมาะกับผู้รับสาร ตรงกับวัตถุประสงค์ (M: Message) แล้วจึงสื่อสารในสภาพแวดล้อมการสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์แบบสองทางด้วยสื่อดิจิทัลสมัยใหม่ที่สะดวก รวดเร็ว รองรับการส่งข้อมูลสารในแบบรูปภาพ เสียง ข้อความในเวลาเดียวกัน (C: Chanel)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวางแผนการเงินส่วนบุคคลด้วยความรู้ในการหารายได้ การเก็บออม การใช้จ่าย และการลงทุน มีขั้นตอนและวิธีการในการวางแผน 5 ขั้นตอน คือ 1) การประเมินสถานะทางการเงิน 2) การกำหนดเป้าหมายทางการเงิน 3) การกำหนดทางเลือกและประเมินทางเลือก 4) การสร้างและปฏิบัติตามแผนการเงินส่วนบุคคล

และ 5) การติดตาม ประเมินและปรับปรุงแผนการเงินส่วนบุคคล อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และการวางแผนการเงินส่วนบุคคลนั้น จะสำเร็จได้ต้องอาศัยคุณสมบัติสำคัญที่อยู่ในตัวบุคคล 3 ประการ คือ 1) ความรับผิดชอบทางการเงิน 2) ความรู้ทางการเงิน และ 3) วินัยทางการเงิน การสื่อสารพุทธธรรมที่ส่งเสริมการวางแผนการเงินส่วนบุคคลนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อสอนให้การศึกษา ในลักษณะการสื่อสารระหว่างบุคคลและการสื่อสารภายในองค์กร ในรูปแบบผสมผสานระหว่างการสื่อสารทางเดียวและการสื่อสารสองทาง โดยวิธีการบรรยายโวหารเทศนาตามแนวบุคลาธิษฐาน มุ่งองค์ประกอบการสื่อสารประกอบด้วย พระพุทธเจ้าเป็นผู้ส่งสาร เนื้อหาสาระคือพุทธธรรมที่ส่งเสริมการวางแผนการเงินส่วนบุคคล คือ กามโกศิสุข 4 (การตั้งเป้าหมายทางการเงิน) จตวันอบายมุข 6 (ป้องกันการขาดรายได้) ภัฏฐธัมมิกัตถสังวัตตนิคธรรม 4 (ส่งเสริมการหารายได้) โภควิภาค 4 (จัดสรรเงินที่หามาได้) โภคาทิยธรรม 5 (การใช้จ่าย) และปาปนิคธรรม 3 (การลงทุน) นอกจากนี้ยังมีหลักการเจริญสติ พัฒนาปัญญา และพิจารณาอภินิหารปัจเจกชนเพื่อส่งเสริมวินัยทางการเงิน โดยการพูดด้วยสื่อภาษาและสื่อธรรมชาติ ไปยังผู้รับสารหลาย ๆ กลุ่มมีทั้งพระภิกษุสงฆ์ พราหมณ์ เศรษฐี และเด็กหนุ่ม พุทธนวัตกรรมการสื่อสารที่ส่งเสริมการวางแผนการเงินส่วนบุคคล (องค์ความรู้จากการวิจัย) คือ “SROMC Model เพื่อการสื่อสารส่งเสริมการวางแผนการเงินส่วนบุคคล” ผู้สื่อสารนำพุทธนวัตกรรมการวางแผนการเงินส่วนบุคคลที่มีหลักโภควิภาค 4 เป็นหลักธรรมแกนกลาง ไปสื่อสารให้ผู้รับสารเป้าหมายรับรู้ เข้าใจตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ด้วยวิธีการสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์แบบสองทางผ่านสื่อดิจิทัลสมัยใหม่ที่มีความสะดวก รวดเร็ว รองรับการส่งสารในรูปแบบภาพ เสียง และข้อความได้ในเวลาเดียวกัน โดยในทุกขั้นตอนของการสื่อสารผู้สื่อสารต้องมีจิตที่มุ่งประโยชน์สูงสุดของผู้รับสารเป็นที่ตั้ง ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1) รัฐบาลควรมีข้อบังคับให้บริษัทหลักทรัพย์ที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทการเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวางแผนการเงินและหรือการลงทุนแก่บุคคลที่ต้องการเปิดบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์ก่อน โดยผู้ที่ผ่านการอบรมและผ่านการประเมินความรู้แล้ว (Post-Test) จึงอนุญาตให้เปิดได้ 2) กระทรวงศึกษาธิการควรปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้นักเรียนในโรงเรียนได้เรียนรู้เรื่องการวางแผนการเงิน พัฒนาทักษะทางการเงิน บ่มเพาะวินัยทางการเงิน ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) อาจร่วมกับคณะสงฆ์นำพุทธนวัตกรรมการวางแผนการเงินส่วนบุคคลนี้ไปพัฒนาต่อยอดเป็นองค์ความรู้ในการที่จะสื่อสารเพื่อการป้องกันหรือลดปัญหาการทุจริตในสังคมไทยด้วยการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางการเงินด้วยการปลูกฝังทัศนคติและพฤติกรรมทางการเงินที่ดี โดยอาจจะผลิตเป็นกัณฑ์เทศน์หรือสื่อการสอน โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้สื่อสาร ด้วยสังคมไทยเป็นสังคมที่ยอมรับน้อมเอาหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเข้ามาเป็นหลักยึดในจิตวิญญาณเป็นทุนอยู่แล้ว เมื่อได้รับการสื่อสารทางการเงินที่บูรณาการกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาที่เป็นรากฐานทางจิตใจของตนอาจช่วยให้สนใจการวางแผนการเงินได้ง่าย และจะช่วยป้องกันและลดปัญหาการทุจริตได้ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 1) ศึกษาวิเคราะห์นวัตกรรมการสื่อสารของนักวางแผนการเงินเชิงพุทธบูรณาการ 2) พุทธนวัตกรรมการสื่อสารเชิงนโยบายระดับจุลภาคเพื่อสร้างความมั่งคั่งอย่างยั่งยืนของคนไทย 3) ศึกษาวิเคราะห์การสื่อสารของพระพุทธเจ้าเพื่อการดับทุกข์ทางการเงิน 4) ศึกษาวิเคราะห์การสื่อสารของพระพุทธเจ้าเพื่อการมีสุขภาพที่ดีทางการเงิน 5) รูปแบบการสื่อสารพุทธธรรมของพระสงฆ์ไทยเพื่อเสริมสร้างทักษะทางการเงินให้กับผู้เรียนในระดับประถมศึกษา/มัธยมศึกษา/กลุ่มคนวัยเกษียณ

เอกสารอ้างอิง

- กิจติพร สิริพิพันธุ์. (2552). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของประชาชนในกรุงเทพมหานคร. ใน สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- จันทร์ทิพย์ ชูศักดิ์พาณิชย์. (2560). พุทธวิธีการสื่อสารมรรคมีองค์ 8 สำหรับเจนเนอร์เรชั่นวาย. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาธรรมนิเทศ. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- บุญญารัตน์ สร้อยสน และธนิดา จิตรน้อมรัตน์. (2564). ศึกษาทักษะทางการเงินที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการก่อหนี้เกินตัว ของครูที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูและอื่น ๆ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- พระครูสิริปริยัติธำรง (พิสิฐ ชุตินธโร). (2554). ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบโศกวิภาค 4 กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมวชิรญาณ (ปสฤทธิ เขมังกโร สุทธิพันธุ์). (2561). เพชรพระไตรปิฎก. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เจริญการพิมพ์.
- พระศรีคัมภีรญาณ (สมจินต์ วันจันทร์). (2556). พุทธปรัชญา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วศิน อินทสระ. (2560). สู่เสรีภาพทางจิต คู่มือการปฏิบัติสมณะและวิปัสสนาอย่างง่าย. เชียงใหม่: บริษัท สันติภาพแพ็คพรีนซ์ จำกัด.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2561). พุทธธรรม (ฉบับเดิม). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา.
- สมิทพิล เนตรนิมิต. (2558). สรรพวิทยานานาแขนงในพระไตรปิฎก. ใน สารนิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิต ประจำปี 2558. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สิทธิชัย ลีวิวัฒน์วงศ์ และคณะ. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของโครงโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดพะเยา เขต 1. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 41(2), 103-111.
- SAIFEDEAN AMMOUS (เซเฟดีน อัมมูส). (2565). THE BITCOIN STANDARD ระบบการเงินทางเลือกใหม่ไร้ศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ บริษัท กรีน โลฟ พรีนติ้ง เฮาส์ จำกัด.